

VETERANPLAN FOR OPPDAL KOMMUNE 2022- 2026

SAMMENDRAG

Denne planen handler i grove trekk om statlige føringer, kunnskap om veteraners levekår, heder og anerkjennelse (monument, merkedager o.l.), oppfølging og omsorg av veteraner og ivaretagelse av familien til veteranene sentralt og lokalt. Planen er utarbeidet i dialog med veteranene selv.

Frøydis Lindstrøm

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Regjeringens handlingsplan "I tjeneste for Norge" er regjeringens handlingsplan for ivaretagelse av personell før, under og etter utenlandstjeneste.

På samme måte som at Norge har et ansvar utover oss selv for å fremme fred, konfliktløsning, humanitært arbeid og en mer rettferdig verden, har samfunnet et tverrsektorielt ansvar for å ivareta skadet personell.

Kommunestyret i Oppdal vedtok høsten 2017 at Oppdal kommune skulle utarbeide en egen handlingsplan for krigsveteraner i Oppdal.

1.2 Mål

Regjeringens handlingsplan oppfordrer kommunene til å legge vekt på kompetanseheving, forpliktende samarbeid mellom relevante aktører og ivaretagelse av veteraner og deres familier. Oppdal kommune har derfor som mål:

- Å styrke annerkjennelsen av veteranene
- Øke kompetansen og samarbeidet for å:
 - redusere risikoen for skader
 - bidra til at psykiske skader oppdages, og rask behandling iverksettes
- Bidra til treffpunkter for veteraner

1.3 Arbeidsprosessen

Rådmannen har nedsatt en arbeidsgruppe bestående av:

Enhetsleder Helse og familie	Hanna L. Westman
Leder NAV Oppdal/Rennebu	Arnt Hove
NVIO avd Oppdal	Svein Inge Øiamo
Rådgiver helse og omsorg	Frøydis Lindstrøm

Gruppen har hatt 3 møter i 2018 for å koordinere eksisterende og nye tiltak som har relevans for måloppnåelse. Arbeidsgruppen har invitert veteraner i Oppdal sammen med media til gjennomgang av planen som grunnlag for høring/innspill fra interessenter.

Planen legges frem for politisk behandling i kommunens driftsutvalg og kommunestyret våren 2022.

1.4 Evaluering og revidering

Veteranplan for Oppdal kommune gjelder for perioden 2022-2026. Ansvar for evaluering og revidering av planen ligger hos Kommunedirektøren i Oppdal kommune. Rullering av planen legges fram for behandling i kommunens utvalg for helse og oppvekst.

2. BAKGRUNN

2.1 Definisjoner

veteran

Med veteran menes alle norske statsborgere som har deltatt eller deltar i fredsbevarende, fredsopprettende eller statsbyggende innsats i andre land, fra utenriks-, justis- og forsvarssektoren.

Pårørende/ familie

Forsvarets veteran tjeneste har definert den nærmeste familie:

- ektefelle, nåværende eller fraskilt annen person, som du lever eller har levd sammen med i et ekteskapslignende forhold
- slektninger i oppad- og nedad stigende linje (foreldre, besteforeldre, barn, barnebarn, osv.)
- søsken ved blod eller adopsjon
- svigerfamilie så nær ektefellen som ovenstående liste er for deg.

Etter Forsvarets familiedirektiv: *Familien er den ansatte med ektefelle/samboer/partner og eventuelle barn samt foreldre, søsken og besteforeldre.*

2.2 Veteraner i Oppdal

Tall fra forsvaret viser at det pr 1.1.2022 er 74 personer som har deltatt i intops (internasjonale operasjoner) fra og med 1978 og som er bosatt i Oppdal pr. 1.1.2022.

2.3 Forsvarets tilbud

Forsvaret har en rekke tilbud til veteraner og deres familier både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner.

Forsvaret har et oppfølgingsansvar i ett år etter hjemkomst. Noen tilbud og kontaktpunkter kan benyttes hele livet.

Før utreise arrangerer Forsvaret fellessamling for soldatene og deres familier. Her får familien informasjon om operasjonen og sikkerhetssituasjonen. De får også tips og råd om hvordan best ta vare på barn og forhold. Familien får også møte andre pårørende. Under utenlandstjenesten har Forsvaret en 24-timers kontakttelefon for pårørende. Via denne telefonen kan viktige beskjeder formidles til de som er ute.

Forsvaret arrangerer familiesamlinger underveis der det er hensiktsmessig, og videreformidler informasjon fra operasjonsområdet til de pårørende.

På vei hjem fra operasjonen har de tjenestegjørende som regel et opphold på to til tre dager, kalt mellomlanding. Overgangen til livet hjemme er ofte stor. Under mellomlanding gjennomføres det debrief, samtale med psykolog og erfaringsinnhenting. Ved hjemkomst til Norge holdes en medalje-seremoni for å hedre soldatene. De pårørende inviteres til seremonien.

Året etter hjemkomst har Forsvaret et oppfølgingsansvar. Etter tre til seks måneder får alle en henvendelse fra Forsvaret. Her stilles en del spørsmål om hvordan den første tiden etter hjemkomst har vært. Etter ett år arrangerer Forsvaret en samling hvor personellet møtes igjen for å dele erfaringer om hvordan det var å komme hjem. Her deltar psykolog.

Forsvarets oppfølgingsplikt avsluttes etter ett år fra hjemkomst. Alle kan likevel når som helst kontakte Forsvaret for spørsmål og informasjon om rettigheter, hjelp og tilbud.

Kameratstøtte – vennskapsforholdene er ofte det viktigste personlige utbyttet veteraner har fra sin utenlandstjeneste. Mennesker som har opplevd kritiske situasjoner sammen, beskriver ofte en helt spesiell tilknytning til hverandre i etterånd. Forsvaret har også i mange tilfeller søkt å utnytte fordelene ved et etablert kameratskap. F.eks. kan gruppestress-debriefing etter ulykker og katastrofer betraktes som en spesiell form for kameratstøtte.

Forsvaret har et begrenset helsetilbud til veteraner, som et supplement til det sivile helsevesenet.

3 OPPFØLGING AV VETERANER OG DERES FAMILIER I OPPDAL

NAV har en egen kontaktperson for krigsveteraner i Oppdal. NAV har ansvar for at personer som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner for Norge får god oppfølging. Derfor er det opprettet et eget kompetansemiljø for veteransaker ved NAV Elverum.

Kompetansemiljøet på Elverum kan kontaktes direkte av veteraner som ønsker informasjon og veiledning. Kompetansemiljøet bistår også NAV-kontorene og

Forsvaret om spørsmål knyttet til veteransaker. Kontaktinformasjon til kompetansemiljøet finner du på følgende link:

<https://www.nav.no/475147/nav-veiledning-for-veteraner-som-har-tjenestegjort-i-Forsvaret>

Psykisk helse og Rus er organisert under enhet Helse og familie. Avdeling psykisk helse- og rus har sine lokaler ved Oppdal helsesenter og i Skulsvingen – mellom videregående skole og barneskolene. Psykisk helse og rusarbeid kan tilby samtaler med helsepersonell, dagtilbud/aktivisering ved Huset (Skulsvingen) eller deltakelse på Kib-kurs (kurs i mestring av belastning) i regi av enheten.

Helsestasjon/skolehelsetjeneste har tilhold i Oppdal distriktsmedisinske senter i Russerveien 5B. Helsestasjonen er for familier med barn fra null til seks år. Helsestasjonen skal støtte foreldre i foreldrerollen og dermed bidra til å fremme barns helse. Helsestasjonen er åpen på hverdager fra kl. 08.00-15.30. Alle barne- og ungdomsskolene har en fast helsesøster som er på skolen til faste tider. Skolen eller helsestasjonen kan kontaktes for detaljerte opplysninger om kontakttider. Skolehelsetjenesten kan hjelpe barn og unge med å ta vare på egen helse og å klare de utfordringer som hverdagen gir. De skal være et lavterskeltilbud til alle familier, veilede i foreldrerolle samt vurdere forhold som krever oppfølging, henvisning eller behandling individuelt eller i grupper.

Det er **Familiesenter** i helsestasjonens lokaler hver onsdag mellom kl. 09.00 - 12.30. Alle er velkommen til å komme innom eller avtale time på tlf. 72 40 14 80. Mer om Familiesenter finner du [her](#).

PP-tjenesten

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PP-tjenesten) er kommunens rådgivende og sakkyndige instans for barn og ungdom opp til 16 år, som har utfordringer i oppvekst eller i opplæringssituasjonen. PP-tjenesten kan kontaktes ved bekymring for et barns eller en ungdoms utvikling knyttet til læring, sosial og emosjonelle vansker.

PP-tjenesten skal også sørge for at det blir utarbeidet en sakkyndig vurdering der loven krever det. Dette gjelder først og fremst vurdering om behov for spesialpedagogisk hjelp for barn i førskolealder, og behov for spesialundervisning for elever i grunnskole og i voksenopplæringen på grunnskolens område.

Koordinerende enhet er en del av kommunens helse- og velferdskontor. Helse- og velferdskontoret kan bistå mennesker som har behov for flere og sammensatte tjenester. Dette gjelder både for barn og voksne. Enheten skal sikre helhetlige tjenester og være kontaktpunkt mellom bruker og hjelpeapparat. Den har ansvar for utarbeiding av individuell plan dersom dette er ønskelig eller nødvendig. Enheten skal bidra i opprettelsen av ansvarsgrupper.

RVTS-Midt Norge (Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging) er tilgjengelige for de som i sitt arbeid møter mennesker berørt av vold og seksuelle overgrep, traumatisk stress, tvungen migrasjon eller selvmordsproblematikk. RVTS Midt er et regionalt ressurscenter for Midt-Norge.

Fokus i RVTS sitt arbeid er fagområdene selvmordsforebygging, flyktninge- og migrasjonshelse, vold og seksuelle overgrep. Kunnskap om traumer og traumatisk stress er en sentral del av RVTS sitt arbeidsområde. Senteret består av personer med ulik fag- og yrkesbakgrunn.

RVTS jobber tverrfaglig, og bistår ulike etater i regionen med kompetanseheving. Samarbeidspartnere er helse- og sosialtjenestene i kommunene, spesialisthelsetjenesten, offentlige, private og frivillige organisasjoner som tilbyr hjelp til volds- og kriserammede. RVTS bidrar til kompetanseutvikling gjennom forskning og fagutvikling. De tilbyr veiledning, konsultasjon, undervisning, kurs og konferanser. Det er et mål å være lett tilgjengelig.

4 TILTAK

4.2 Markeringer i Oppdal

Tiltak	Ansvar	Når
8.mai markering	NVIO avdeling Oppdal sammen med Oppdal kommune v/Ordfører	8. mai - kveld
Annonsering av 8.mai arrangement	Oppdal kommune	Før 8.mai
17. mai taler v/Ottar Stenbergs plass	Oppdal kommune og NVIO	Årlig
Markering av internasjonale FN dagen 24. juni	Arrangement vil bli gjennomført etter anmodning fra sentralt (forsvarsdepartementet) eller kommune	
Stand på fjell og fårrikålfestival	NVIO avdeling Oppdal	Årlig
24. oktober markering Treffpunkt med foredrag fra NVIO til interesserte	Oppdal kommune v/Ordfører og NVIO v/leder	24. oktober
Støtte til aktivitet for veteraner	Oppdal kommune kan gi støtte til leie av lokaler i forbindelse med informasjons-aktivitet med inntil kr. 5000,- årlig	2 ganger pr år eller ved behov
Opplysningsarbeid • Info på kommunens hjemmeside	Oppdal kommune v/servicetorg	Kontinuerlig

4.3 Tilbud til veteraner og deres familie/pårørende

Tiltak	Ansvar	Tidsramme
24. oktober markering Invitasjon til en veteransamling med middag for veteraner og deres familie	Oppdal kommune	24. oktober
Kamerataften for alle veteraner	NVIO Oppdal	Siste fredag i måneden kl.19.00 på Grillkroa -
KIB-kurs Oppdal kommune v/ Psykisk helse- og rusarbeid tilbyr «kurs i mestring av belastning-KIB»Kurs i.	Oppdal kommune v/Psykisk helse og rusarbeid – se informasjon: KIB-kurs i Oppdal	2 ganger årlig
Treffpunkt Foredrag for interesserte	NVIO Oppdal v/leder	2 ganger årlig

5 KONTAKTINFORMASJON SAMARBEIDSPARTNERE

Organisasjon	Kontaktperson	Kontaktinformasjon
Veterankontakt i Oppdal	NVIO Oppdal v/Leder	Svein Inge Øiamo Tlf 90520551 Mail: sveinoiamo@gmail.com
Veterankontakt i NAV	NAV Oppdal og Rennebu v/Leder	Arnt Hove Tlf 92613231 Mail: arnt.hove@nav.no
NVIO avd Oppdal (Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner)	NVIO Oppdal v/Leder	Svein Inge Øiamo Tlf 90520551 Mail: sveinoiamo@gmail.com
Mental helse avdeling Oppdal	Eirin Yvonne Eriksen Sunndalsvegen 691 7343 Vognill Mob.: 980 08 665	Brukerorganisasjonen Mental Helse , har kontor på "Huset". Hjelpetelefonen til mental helse
Oppdal kommune v/helse og velferdskontoret	Oppdal kommune v/Leder i helse og velferdskontoret	Malin Olsen Tlf 91896086

Kameratstøtteleder NVIO	Knut Østbøll	Tlf: 911 76 351 Mail: kostboll@nvio.no
RVTS- Midt-Norge	RVTS Midt-Norge 72 82 20 05	https://rvtsmidt.no/om-oss/om-rvts-midt/

6 AKTUELLE LENKER

I tjeneste for Norge:

<https://itjenestefornorge.no/operasjoner>

Grunnlag for utvikling av en kommunal veteranplan:

https://forsvaret.no/tjeneste_/ForsvaretDocuments/kommunale-veteranplaner-web.pdf

NIVO (Norges veteranforbund for internasjonale operasjoner)

<http://nvio.no/>